

XUNTA DE GALICIA
CONSELLERÍA DE EDUCACIÓN
E ORDENACIÓN UNIVERSITARIA
Centro de Educación Infantil e Primaria O Grupo

CURSO 2008-2009

EQUIPO
NORMALIZACIÓN
LINGÜÍSTICA®

PROXECTO LINGÜÍSTICO

do

CEIP O GRUPO

RIBEIRA

0.- INTRODUCCIÓN

O Centro de Educación Infantil e Primaria “O Grupo” é un centro público pertencente ao ámbito urbano. Está situado no centro urbano da vila pesqueira de Ribeira, na península do Barbanza (A Coruña).

Ribeira é un dos concellos punteiros da comarca da Barbanza e de Galiza. O municipio ten 69 quilómetros cadrados e pola súa situación xeográfica conta cunha actividade e unha economía intimamente ligada ao mar, sendo o seu porto un dos máis importantes da UE, a isto súmanse unhas altas expectativas de cara o incremento do turismo. A poboación ascende a máis de 27.000 persoas.

Podemos **esquematizar as características do contexto**:

- Situado nun concello rurur-urbano, cuxa poboación se dedica nun 35 % ao sector primario, nun 30% ao sector secundario, nomeadamente á construción, e nun 35 ao sector terciario.
- Nivel de instrución da poboación medio.
- Dinamización cultural escasa.
- Poboación galego-falante maioritariamente, aínda que se está a producir un proceso de substitución lingüística acelerado nas xeracións máis novas, precisamente as que están a facer ou van cursar estudos universitarios.
- Detéctase certa realidade diglósica, que se ve influída polo desprestixio da variante dialectal (con seseo e gheada).

1.- DATOS DO CENTRO

O **claustró do profesorado** está formado por 35 persoas e como PAS traballan: un conserxe, unha coidadora e 2 limpadoras. O seu nivel de capacitación para empregar o galego na actividade docente é suficiente en xeral, mais cumpriría reforzar a súa formación con cursos de actualización normativa e con achegas de bibliografía sobre terminoloxía e sobre planificación lingüística.

Neste ano académico presenta unha matrícula de 441 alumnos/as nos que a súa maioría son castelán falantes, e onde unha pequena porcentaxe é galego falantes.

No seguinte cadro mostramos a **distribución do alumnado por cursos**.

Tipo de Alumnado	Curso	Nº de Alumnos/as
Alumnado de EI	4 anos	50
	5 anos	50
	6 anos	50
Total EI		150
Alumnado de EP	1º	50
	2º	54
	3º	41
	4º	53
	5º	50
	6º	43
Total EP		291
Total de alumnado de todo o centro		441

No tocante á **ambientación lingüística do centro** dicir que:

- A lingua galega emprégase na documentación administrativa do centro, na rotulación, nas notas informativas dos taboleiros, nas comunicacións orais e escritas co alumnado, coas familias e con outras institucións.
- A dotación de fondos en galego non é suficiente canto a libros e revistas.

Cumpriría pois aumentar a adquisición de materiais editados en CD, DVD, discografía galega e bibliografía en xeral.

- O centro está poñendo en marcha unha páxina web que vai estar en galego.

Dende hai anos vense traballando para que o alumnado acade unha competencia comunicativa en galego empregando este idioma como lingua viva e vehicular no curriculum a máis doutras estratexias que ao final buscan a dignificación da cultura galega. As comunicacións por escrito así coma os documentos rexistros, libros de actas, programacións ... do centro fanse en galego.

Neste contexto, e co noso esforzo, teremos que afinar para descubrir e atallar os aspectos que quedan por superar con respecto ó menosprezo da nosa lingua.

2.- BREVE ESTUDO SOCIOLINGÜÍSTICO DO CENTRO

2.1.- CONTORNO SOCIOLINGÜÍSTICO DO CENTRO.

O curso pasado comezouse a elaborar o PSC, deseñando e pasando distintas enquisas para obter datos dos distintos axentes educativos. Estes datos reflicten distintos aspectos (uso, valoración, prexuízos...) da realidade ca que nos imos enfrentar como institución educativa. As distintas enquisas foron baleiras, sendo esta a primeira fase do PSC, e o punto de partida cara este curso.

Cos datos obtidos (enquisas para o PSC, mapas lingüísticos, datos do PEC...) podemos afirmar que **a lingua maioritaria do entorno no que se ubica o CEIP O Grupo é o castelán**. En canto o profesorado, a lingua vehicular de tratamento co alumnado é maioritariamente en galego, aínda que a relación entre profesionais sexa en moitas ocasións en castelán, conlevando o risco dun desaxuste na percepción do alumnado cara nós coma referentes, polo tanto este será un dos focos de atención que teremos como ENDL.

O feito de formar parte da Coordinadora de Equipos de Dinamización e Normalización

do Barbanza, xunto con outros 20 centros, enriquece e amplía o marco comparativo do uso e valoración da lingua.

2.2.- SITUACIÓN LINGÜÍSTICA DO PROFESORADO

Reproducimos uns datos esclarecedores do uso do galego por parte do profesorado no CEIP O Grupo que foron tomados o curso 2007/08 entre o profesorado.

ENQUISA USO DO GALEGO NO PROFESORADO		
	Mostra	%
1. Que lingua empregas habitualmente fóra do contorno educativo?		
a. Só castelán	3	19%
b. Predomina o castelán	3	19%
c. Castelán e galego por igual	4	25%
d. Predomina ou galego	3	19%
e. Só galego	3	19%
2. Que lingua empregas habitualmente non centro educativo?		
a. Só castelán	1	6%
b. Predomina o castelán	2	13%
c. Castelán e galego por igual	4	25%
d. Predomina o galego	3	19%
e. Só galego	3	19%
3. Como consideras túa capacitación para empregar ou galego na actividade docente?		
a. Moi baixa	0	0%
b. Baixa	0	0%
c. Media	7	44%
d. Alta	5	31%
e. Moi alta	4	25%
4. Cal é a túa disposición a facer cursos de reciclaxe e actualización, co obxectivo de acadar unha capacitación axeitada?		
a. Ningunha	0	0%
b. Pouca	0	0%
c. Moderada	4	25%
d. Boa	6	38%
e. Plena	6	38%

2.3.- SITUACIÓN DO ALUMNADO

Reproducimos agora uns datos do uso do galego por parte do alumnado no CEIP O Grupo que foron tomados o curso pasado entre o alumnado.

ENQUISA USO DO GALEGO NO ALUMNADO					
	infantil	1º ciclo Primaria	2º ciclo Primaria	3º ciclo Primaria	Total PRIMARIA
	%	%	%	%	Media Primaria %
En Que lingua aprendiches a falar?					
1.En castelán	58,33%	60,53%	41,27%	49,21%	50,33%
2.En galego	20,83%	10,53%	15,87%	15,87%	14,09%
3.Nas dúas	12,50%	26,32%	38,10%	33,33%	32,58%
4.Noutra (s)	8,33%	2,63%	4,76%	1,59%	2,99%
Que lingua se fala habitualmente na túa casa?					
1.Só castelán	11,11%	15,79%	22,95%	22,22%	20,32%
2.Predomina o castelán	44,44%	36,84%	8,20%	27,78%	24,27%
3.Castelán e galego por igual	16,67%	23,68%	47,54%	27,78%	33,00%
4.Predomina o galego	22,22%	13,16%	13,11%	16,67%	14,31%
5.Só galego	0,00%	10,53%	6,56%	5,56%	7,55%
6.Outra (s)	5,56%	7,89%	1,64%	0,00%	3,18%
Que lingua usas habitualmente?					
1.Só castelán	45,83%	34,21%	38,71%	14,29%	29,07%
2.Predomina o castelán	25,00%	39,47%	9,68%	31,17%	26,77%
3.Castelán e galego por igual	12,50%	7,89%	33,87%	25,97%	22,58%
4.Predomina o galego	8,33%	15,79%	3,23%	20,78%	13,26%
5.Só galego	4,17%	0,00%	11,29%	7,79%	6,36%
6.Outra (s)	4,17%	2,63%	3,23%	0,00%	1,95%
Que lingua usas habitualmente na escola?					
1.Só castelán	23,81%	15,79%	12,90%	7,94%	12,21%
2.Predomina o castelán	28,57%	26,32%	3,23%	31,75%	20,43%
3.Castelán e galego por igual	19,05%	23,68%	64,52%	41,27%	43,16%
4.Predomina o galego	23,81%	34,21%	11,29%	19,05%	21,52%
5.Só galego	4,76%	0,00%	3,23%	0,00%	1,08%
6.Outra (s)	0,00%	0,00%	4,84%	0,00%	1,61%
En Que lingua aprendiches a falar?					
1.En castelán		60,53%	41,27%	49,21%	50,33%
2.En galego		10,53%	15,87%	15,87%	14,09%
3.Nas dúas		26,32%	38,10%	33,33%	32,58%
4.Noutra (s)		2,63%	4,76%	1,59%	2,99%

Que lingua se fala habitualmente na túa casa?						
1.Só castelán			15,79%	22,95%	22,22%	20,32%
2.Predomina o castelán			36,84%	8,20%	27,78%	24,27%
3.Castelán e galego por igual			23,68%	47,54%	27,78%	33,00%
4.Predomina o galego			13,16%	13,11%	16,67%	14,31%
5.Só galego		0,00%	10,53%	6,56%	5,56%	7,55%
6.Outra (s)		5,56%	7,89%	1,64%	0,00%	3,18%
Que lingua usas habitualmente?						
1.Só castelán		45,83%	34,21%	38,71%	14,29%	29,07%
2.Predomina o castelán		25,00%	39,47%	9,68%	31,17%	26,77%
3.Castelán e galego por igual		12,50%	7,89%	33,87%	25,97%	22,58%
4.Predomina o galego		8,33%	15,79%	3,23%	20,78%	13,26%
5.Só galego		4,17%	0,00%	11,29%	7,79%	6,36%
6.Outra (s)		4,17%	2,63%	3,23%	0,00%	1,95%
8. Que lingua usas habitualmente na escola?						
1.Só castelán		23,81%	15,79%	12,90%	7,94%	12,21%
2.Predomina o castelán		28,57%	26,32%	3,23%	31,75%	20,43%
3.Castelán e galego por igual		19,05%	23,68%	64,52%	41,27%	43,16%
4.Predomina o galego		23,81%	34,21%	11,29%	19,05%	21,52%
5.Só galego		4,76%	0,00%	3,23%	0,00%	1,08%
6.Outra (s)		0,00%	0,00%	4,84%	0,00%	1,61%

Estes datos obtidos no centro indícanos que máis do 50% do alumnado aprenderon a falar en castelán, e supera amplamente o 50% o alumnado que se expresa só en castelán ou maioritariamente en castelán.

3.- AS LINGUAS QUE SE EMPREGAN NAS ÁREAS OU ÁMBITOS DE COÑECEMENTO NO CEIP O GRUPO

3.1.-EDUCACIÓN INFANTIL

O Artigo 7º do D. 124/07, establece no seu apartado referido á educación infantil:

*“1. Na etapa de educación infantil, o profesorado usará na clase a lingua materna predominante entre o alumnado, terá en conta a lingua do contorno e coidará de que o alumnado adquira, de forma oral e escrita, o coñecemento da outra lingua oficial de Galicia, dentro dos límites propios da correspondente etapa ou ciclo. **No caso de contornos castelán falantes, a utilización nesta etapa da lingua galega como lingua de comunicación e ensinanza será, como mínimo, igual á da lingua castelá.** Fomentárase a adquisición progresiva da lectura e da escritura en galego, no sentido de que este se convirta no idioma base da aprendizaxe, de xeito que o alumnado obteña unha competencia que lle permita comunicarse normalmente en galego co alumnado e o profesorado.*

2. A lingua materna predominante será determinada polo claustro, de acordo cos criterios establecidos no proxecto lingüístico. Para o establecemento da lingua materna deberán terse en conta, entre outros, os datos achegados polo mapa sociolingüístico de Galicia, os datos estatísticos oficiais e a información achegada polos pais e nais.”

Dende o grupo docente de Educación Infantil, maniféstase un progresivo uso do galego nas clases dende os 3 anos ata os 5. Superando nos grupos de 5 anos o 50 % requerido.

3.2.-EDUCACIÓN PRIMARIA

No CEIP O Grupo impartiranse obrigatoriamente en galego as áreas de:

Matemáticas, Coñecemento do medio natural, social e cultural e Educación para a cidadanía e dereitos humanos, tal como reflicte o D. 124/07.

Así cóntase que os libros destas áreas, nos tres ciclos son en galego.

Asemade tamén se imparten, en galego, no noso centro **as áreas de Relixión Católica, Relixión Evanxelista** (con algúns grupos) **e Música, e nalgún curso a área de Plástica.**

Obxectivos que se plantexan para EP

- Consolidar a competencia plena en galego garantindo que non se abandone na práctica oral.
- Desenvolver actitudes positivas de cara ao afortalamiento do galego como lingua vehicular.

4.- MEDIDAS DE APOIO E REFORZO PARA UN CORRECTO USO LINGÜÍSTICO ESCOLAR E EDUCATIVO.

Neste curso o Departamento de Orientación tomará as medidas axeitadas para mellorar a competencia lingüística dos nenos/as se fora preciso: Grupos de adquisición das linguas, grupos de adaptación da competencia curricular, agrupamentos flexibles, atención individualizada... en definitiva, o impulso dunha formación inicial específica nas linguas vehiculares do ensino de xeito que se posibilite a súa plena incorporación nas actividades de aprendizaxe pertencentes ao curso no que se atope escolarizado/a.

5.-CRITERIOS PARA DETERMINAR A LINGUA PREDOMINANTE DO CONTORNO

Manéxanse fontes documentais para poder determinar a lingua predominante no contorno, entre elas están:

- Seminario de Sociolingüística/RAG (1994). *Lingua inicial e competencia lingüística en Galicia*. A Coruña, Real Academia Galega.
- Seminario de Sociolingüística/RAG (1995). *Usos lingüísticos en Galicia*. A Coruña, Real Academia Galega.
- Seminario de Sociolingüística/RAG (1996). *Actitudes lingüísticas en Galicia*. A Coruña, Real Academia Galega.
- Instituto Galego de Estatística (2004). *Enquisa de condicións de vida das familias: coñecemento e uso do Galego. Ano 2003*. Santiago de Compostela, Xunta de Galicia.
- Sección de Lingua do Consello da Cultura Galega (2005). *A sociedade galega e o idioma: evolución sociolingüística de Galicia (1992-2003)*. Santiago de Compostela, Consello da Cultura Galega.

Indicar tamén que o pasado curso se construíu unha enquisa coa que se obtiveron importantes datos sobre a situación lingüística do centro.

Proponse **que cada 3 cursos académicos se volva a pasar esta enquisa para determinar a lingua ambiental do centro.**

6.-OBXECTIVOS XERAIS DA DINAMIZACIÓN SOCIOLINGÜÍSTICA DO CEIP O GRUPO

- Estender e optimizar o uso da lingua galega no centro educativo.
- Mellorar os usos cultos do alumnado.
- Dignificar a imaxe da lingua galega entre o alumnado e aumentar a súa autoestima lingüística respecto da súa variedade dialectal.
- Ofrecer a toda a comunidade educativa unha imaxe moderna da lingua galega, vinculándoa ás novas tecnoloxías e amosando o seu uso en sectores sociais prestixiados.
- Implicar todos os axentes escolares neste proceso que debe ser liderado polo equipo directivo asesorado e apoiado polo ENDL .
- Abordar o escenario educativo e escolar e contribuír á dinamización lingüística e cultural do contexto municipal.

6.1.-OBXECTIVOS PARA ESTE CURSO 2008/09

6.1.1.-CARA O PROFESORADO

Os obxectivos cara o profesorado, camiñan fundamentalmente en dúas liñas: Potenciar o uso do galego naqueles casos onde aínda non existe a presenza desexada e por outra banda sensibilizar da importancia e responsabilidade que temos dende o noso rol docente en tódalas dimensións o que implica o uso e valoración da nosa lingua: prexuízos, aposta polo seu uso nas TICS... Preocúpanos especialmente o feito de que sexa o castelán moitas veces a lingua de comunicación entre os profesionais. Partindo desta realidade estes son os obxectivos que nos propoñemos:

- Transmitir respecto e valoración pola lingua do noso alumnado.
- Utilizar o galego como lingua de comunicación oral e escrita entre o profesorado, co alumnado, cos pais e nais, coa administración e servizos.
- Potenciar o uso do galego como lingua de comunicación escrita en tódolos elementos da ambientación e de información do centro e das aulas: taboeiros, murais...
- Utilizar a utilización do galego atendendo ás directrices legais sendo lingua vehicular

e de aprendizaxe do centro aspirando a xeralizar o seu uso no maior número de materias posibles.

- Buscar fórmulas de actuación para que os prexuízos lingüísticos detectados non vaian en incremento, e se limen a través da análise, reflexión e diálogo.
- Buscar e crear espazos para a reflexión co alumnado sobre distintas situacións cotiás relacionadas ca lingua: uso nos medios, presenza en Internet, uso nas saídas...
- Formarnos en materia das TICs para poder exprimir o seu potencial como ferramenta e soporte da nosa lingua.

6.1.2.-CARA O ALUMNADO

A nosa actuación vai encamiñada a potenciar o seu valor como identidade e uso nos distintos ámbitos da súa vida cotiá (música, cultura, deporte...) espazos cos que se sintan identificados/as e libres de prexuízos.

- Contribuír a desenvolver a conciencia lingüística borrando prexuízos lingüísticos cara a lingua galega.
- Potenciar actitudes positivas e de valor cara a súa lingua.
- Conseguir que o alumnado use a lingua galega en calquera situación.
- Buscar fórmulas de actuación para subliñar o valor da nosa lingua como identidade e a posibilidade real de ser usado en calquera contexto.
- Visibilizar usos do galego en contextos e soportes de vangarda: Internet, roupas...
- Crear espazos de diálogo e reflexión sobre a propia lingua (cos rexistros das saídas, comentando novas dos xornais...)
- Achegar ao alumnado ao mundo das TICs, animándoos a elaborar materiais en galego (por exemplo blogues) e a navegar por páxinas na súa lingua con contidos actuais conectados con temas do seu interese (música, deporte...)
- Utilizar diversidade de soportes para o uso da lingua escrita e oral.

6.1.3.-CARA O PERSONAL DE ADMINISTRACIÓN E SERVIZOS

- Utilizar o galego como lingua de comunicación oral e escrita con e entre o persoal non docente e o resto da comunidade educativa.
- Implicalos/as en distintas propostas (ambientación do centro, relatos de experiencias vividas nas aulas...).

6.1.4.-CARA A SITUACIÓN LINGÜÍSTICA DO CENTRO

Partindo do propio Equipo de Normalización e Dinamización sinalaremos:

- Diseñar e desenvolver experiencias dinamizadoras cá máxima cobertura posible na comunidade educativa: profesorado, alumnado, ANPA...
- Ser autocríticos para mellorar como dinamizadoras avaliando proxectos iniciados o curso pasado.
- Continuar e participar activamente na Coordinadora da Barbanza creada no curso 2007-2008, sumando esforzos para proxectos comúns (por exemplo o correlingua).
- Asumir proxectos realistas adaptados ás características e necesidades do entorno, do centro e do alumnado.
- Ser un equipo receptor de propostas que partan doutros mestres, alumnado, familias...
- Formarse como axentes dinamizadores da nosa lingua e en materia de TICs.
- Continuar e avanzar nas liñas de colaboración establecidas o curso pasado de xeito interdisciplinar cos outros equipos do centro: biblioteca, actividades extraescolares...
- Sensibilizar e informar sobre distintas problemáticas sociolingüísticas que se detecten.
- Potenciar a dignificación do uso do galego como lingua de prestixio, analizando os distintos prexuizos que se detectan.
- Optimizar os recursos do centro e facer unha previsión co que sería recomendable contar.
- Divulgar experiencias innovadoras no centro: a través da revista, páxina web...
- Adquirir material bibliográfico e multimedia de interese para o profesorado e alumnado, informándoos de software, plataformas... que traballen con recursos en galego.
- Apostar polo audiovisual en galego.
- Facernos eco de distintas campañas que propoñen distintas institucións, asociación, centros... Estas campañas serán penduradas dos taboeiros informativos.

- Utilizar o uso do galego como lingua de comunicación oral e escrita entre os membros da ANPA e o resto da comunidade educativa (comedor, actividades extraescolares...).
- Sensibilizar a toda a comunidade na carga sexista do uso da linguaxe tal e como se indica no Decreto 124/2007, do 28 de xuño, polo que se regula o uso e a promoción do galego no sistema educativo.
- Informar e difundir a labor que se está realizando a favor do uso e valoración da lingua na escola (con carteis, notas, ...).
- Facernos un oco nos medios de comunicación locais.
- Facer propostas para implicar ás familias visibilizando a nosa aposta pola lingua e potenciando valorando o uso escrito e oral da mesma (en recollida de información, valoracións...).
- Participar activamente na Coordinadora da Barbanza: organizando proxectos conxuntos, intercambiando experiencias... asistindo ás reunións da Coordinadora da Barbanza e participar na rolda de correos electrónicos que está funcionando.
- Implicar activamente ó alumnado no contacto con outros centros: con visitas, intercambios epistolares, por email vídeos...

7.- CONCLUSIONES

Tendo en conta que temos un claustro de 35 mestres/as só respostan 16 a esta enquisa o que representa só 45% da plantilla. Deste 45% só 6 docentes afirman “predominar o uso do galego” ou “só galego”, e só 4 “castelán e galego por igual”.

O que significa, **só, 10 docentes que usan cando menos por igual o galego do castelán o que representa só o 29 % da plantilla.**

1º) Dende o grupo docente de Educación Infantil, maniféstase un progresivo uso do galego nas clases dende os 3 anos ata os 5. Superando nos grupos de 5 anos o 50 % requerido. **Débese utilizar máis o galego nesta etapa.**

2º) En **EP supérase as áreas obrigatorias a impartir en galego**, aínda así debería utilizar o galego na lingua oral.

3º) **O Claustro deberá determinar a lingua predominante** en base aos criterios propostos neste Proxecto Lingüístico.

4º) Sería positivo para a comunidade educativa a posibilidade **de plantexar unha das liñas de infantil fose en galego**, tendo o en conta o contexto castelán falante no que estamos.

5º) A vista dos datos anteriormente expostos podemos inferir que no noso centro se **precisa intervir educativamente para que o alumnado poida chegar ao final dos sistema educativo tendo a mesma competencia lingüística en ambas linguas.**

Luís Teira Parada
Coordinador do ENDL do CEIP O Grupo

ANEXO

Para a elaboración deste documento fíxose un rastrexo da normativa existente para trazar un marco legal sobre o que apoiarnos, salientando aqueles que fan referencia á política lingüística respecto o uso da lingua galega no ensino:

- Constitución Española (1978) no seu artigo 3.
- Estatuto de Autonomía da Comunidade Autónoma de Galicia no seu artigo 5
- Lei de Normalización Lingüística 3/1983
- Decreto 247/1995 polo que se desenvolve a Lei 3/1983 de Normalización Lingüística, decreto xa derogado.
- Plan Xeral de Normalización da Lingua Galega aprobado por unanimidade no Parlamento de Galicia no 2004
- Decreto124/2007, do 28 de xuño, polo que se regula o uso e a promoción do galego no sistema educativo